

HORIZONT

BÉNYEI JÓZSEF

Ady és Debrecen

Pesszimista és elhamarkodottan kételkedő írásomban a múlt héten a nagyváradi Ady-ünnepségekről szoltam és félttem: Debrecenben nem lesz ünnep a költő születésének 120. évfordulója. Aztán jöttek a tények. Volt egy ünnepélyes koszorúzás a Kossuth utcán, a spontán résztvevők számát nehéz megbecsülni. Mondjuk voltak százan. Szép ünnepségsorozatot rendezett az Ady Endre Gimnázium, de hát ez központi városi rendezvénynek nemigen fogható fel. Az Őszi tárlat egyik témája is Ady volt, a díjazottak között is láttunk debreceni művésztől szép Ady-portrét. Volt (van) egy szép tematikus gyermekrajz-kiállítás. Voltak kisebb-nagyobb megemlékezések és volt egy valóban ünnepi esemény: a Magyar Televízió regionális stúdiója bemutatta Vértessy Sándor és Zoltai Károly szép dokumentumfilmjét. A Napló is közölt egyoldalas összeállítást.

Akkor miért érzem mégis úgy, hogy az igazi ünnepség elmaradt? Lehet azért, mert hozzászóltam, hogy az ünnep valami nagyobb rendezvényt jelent, tanácskozást, központi irodalmi estét, ilyesmit. Még emlékszem ugyanis, hogy valaha néhány debreceni tanár és néhány irodalmi színpad jóvoltából az irodalmi évfordulók ünneppé varázsolódtak. De hát hol van már Nagy János tanár úr? Debreceni Tibor is máshol termi ötleteit. Boda Istvánné és mások is visszahúzódtak szűkebb szakmájukba. Nincsenek irodalmi színpadok sem, a kitűnő amatőr színjátszók inkább az alternatív színház, mint sem az irodalom irányába mozdulnak.

Lehet, hogy az ideai irodalmi napok tematikáját kellett volna Adyhoz közelebb kijelölni? Félve mondom, nagy manapság az érzékenység mindenfelé. Egyébként a választott téma és a tanácskozás színvonala minden információm szerint érdekes, izgalmas volt, utólag vagyok hát okos én is. Így meg könnyű. Hozzá tartozik a tényekhez, hogy országosan sem igen kapkodták magukat az illetékes szervek, hogy Adyt ünnepeljék. Eörsi István publicisztikája a Népszabadságban arra figyelmeztet: mintha nem is igen kellene nekünk most Ady. Mintha a kételkedő, fájó, magyarságba kapaszkodó, tragikus életerzést hordozó költő nem lenne mostanában eléggé szalonképes. A borzas költők helyett jobban szeretik a simulékony bankfiúkat.

Mondom: általában. S miközben meakulpázom, hogy Debrecen városát bírálni merészeltem Ady-ügyben, ajánlom kötelező olvasmány-nak A zsiros város című cikkét. Ebben olvasható: „Józan, zárkózott, keletien kényelmes, apatikus s ijesztően konzervatív a debreceni szellem.”